

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY
1. 1. 2018 – 31. 1. 2019

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA SPRÁVNÍHO ŘÁDU

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou správního řádu, která by měla stanovit fikci vydání závazného stanoviska potřebného pro rozhodnutí, tato fikce se uplatní v řízení zahájeném na návrh. Účelem fikce vydání závazného stanoviska má být motivace pro dotčené orgány, aby závazná stanoviska vydávaly včas, nejdéle však ve lhůtě 30 dnů, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Zároveň by novela měla zakotvit fikci potvrzení závazného stanoviska nadřízeným orgánem, pokud marně uplyne lhůta pro jeho potvrzení nebo změnu.
- Novela by dále měla stanovit maximální lhůty pro přezkumné řízení vydaného závazného stanoviska. Fiktivní závazná stanoviska dotčeného orgánu by byla z přezkumného řízení vyloučena.

(2) NOVELA STAVEBNÍHO ZÁKONA

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou stavebního zákona, která by měla zavést fikci vydání souhlasného závazného stanoviska (tzv. fikce „souhlasu“) dotčených orgánů v případě, že nedojde k jeho vydání v zákonem stanovené lhůtě. Neplyne-li ze zvláštního zákona konkrétní lhůta pro vydání závazného stanoviska, pak novela stanoví pro vydání závazného stanoviska lhůtu 30 dnů. Dále by novela měla zavést povinnost, aby si orgány územního plánování a stavební úřady vyžádaly závazná stanoviska dotčených orgánů samy.

(3) NOVELA ZÁKONÍKU PRÁCE A DALŠÍCH ZÁKONŮ

- Prezident podepsal novelu zákoníku práce a dalších zákonů poté, co Poslanecká sněmovna setrvala na původním návrhu novely a nepřijala pozměňovací návrhy Senátu. O návrhu novely jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc listopad 2018.
- Novela ruší institut „karenční doby“, po kterou se v případě dočasné pracovní neschopnosti neposkytuje osobě v zaměstnaneckém nebo služebním poměru náhrada mzdy nebo platu, případně plat či jiný příjem. Zároveň se v zákoně o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti sníží pojistné placené na nemocenské pojištění zaměstnavatelem nebo osobou samostatně výdělečně činnou.
- Novela zákona nabude účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

(4) NOVELA INSOLVENČNÍHO ZÁKONA

- Prezident podepsal novelu insolvenčního zákona poté, co Poslanecká sněmovna setrvala na původním návrhu novely a neschválila pozměňovací návrhy navržené Senátem. O novele jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíce únor, březen, říjen a prosinec 2018.
- Pro vstup do oddlužení má být dle novely zachována povinnost dlužníka uhradit alespoň 30% pohledávek nezajištěným věřitelům v průběhu 5 let. Dlužník již nebude muset prokazovat schopnost toto uhradit, bude však muset mít dostatečné příjmy na to, aby byl každý měsíc schopen zaplatit věřitelům částku, která odpovídá měsíční odměně insolvenčního správce.
- V případě, že požadovanou hranici 30% splacených pohledávek v průběhu 5 let dlužník nesplní, ale splácel každý měsíc více než 2.000,- Kč, bude moci soud nově rozhodnout o odpuštění zbytku dluhů. Novela dále zavádí možnost tříletého procesu oddlužení v případě, kdy dlužník dokáže za tuto dobu splatit alespoň 60 % svých dluhů.
- Smluvní pokuty, úroky, úroky z prodlení a jiná příslušenství pohledávek by dle novely měly být nově uspokojovány jako tzv. podřízené pohledávky, tj. až po úplném uhrazení všech ostatních pohledávek zahrnutých do oddlužení.
- Nový návrh na oddlužení bude dle novely možné podat nejdříve po 10 letech od předchozího úspěšného oddlužení.
- Novela zákona nabude účinnosti prvním dnem čtvrtého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

(5) NOVELA DAŇOVÉHO ŘÁDU

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou daňového řádu, která by měla prodloužit lhůtu pro podání daňového přiznání z třech na čtyři měsíce v případech, kdy daňový subjekt podává daňové přiznání elektronicky.

(6) NOVELA ZÁKONA O STÁTNÍM ZASTUPITELSTVÍ, TRESTNÍHO ŘÁDU A TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

- Poslanecká sněmovna schválila v 1. čtení novelu zákona o státním zastupitelství, trestního řádu a trestního zákoníku, která přizpůsobuje český právní řád ve vztahu k přijetí nařízení EU 2017/1939 o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Dále dochází k implementaci směrnice EU 2017/1371 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie.

- Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO) by měl fungovat na centrální a decentralizované úrovni. Centrální úroveň by se měla skládat z evropského nejvyššího žalobce a dvaceti evropských žalobců, z nichž každý bude reprezentovat jeden členský stát zapojený do spolupráce a decentralizovanou (národní) úroveň by měli tvořit evropsští pověřeni žalobci, kteří budou jménem EPPO dohlížet na trestní řízení ve svých domovských státech. Novela předpokládá, že evropsští pověřeni žalobci budou moci souběžně působit i jako běžní státní zástupci v rozsahu, ve kterém nejsou přiděleni k EPPO. V každém členském státě by měli působit nejméně dva evropsští pověřeni žalobci. Podklady k novele zatím počítají s deseti evropskými pověřenými žalobci.
- Evropský nejvyšší žalobce, evropský žalobce a evropský pověřený žalobce mají až na několik výjimek stejná oprávnění a povinnosti jako státní zástupci ve vztahu k trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie (zejména půjde o podvody s evropskými dotacemi) a boji proti organizované trestné činnosti.
- Novela stanoví povinnost pro státní zastupitelství neprodleně informovat EPPO o podezření, že byl spáchán trestný čin, jehož vyšetřování spadá do pravomoci EPPO. Případné spory o příslušnost k vyšetřování mezi státním zastupitelstvím a EPPO bude podle novely rozhodovat Nejvyšší státní zastupitelství.
- Nově se zavádí povinnost státních zastupitelství odůvodnit žádost o poskytnutí informací, přičemž dotázané státní zastupitelství má možnost tuto informaci neposkytnout po nezbytně nutnou dobu, pokud by její poskytnutí ohrozilo podstatné národní bezpečnostní zájmy, průběh trestního řízení nebo bezpečnost osob.
- Úřad evropského žalobce by měl vzniknout na přelomu roku 2020 a 2021.

(7) NOVELA ZÁKONA O ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

- Senát vrátil Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy návrh zákona o zpracování osobních údajů, o kterém jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíce duben, září a prosinec 2018. Návrh zákona přizpůsobuje český právní řád Obecnému nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a implementuje směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2016/680 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů justičními a policejními orgány.
- Senát v pozměňovacích návrzích navrhuje dílčí změny týkající se organizace, postavení, působnosti a pravomoci dozorového úřadu, vypuštění přestupku zákazu zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem spáchaný obcemi, dobrovolnými svazky obcí, příspěvkovou organizací zřizovanou obcí nebo právnickou osobu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení. Senát také navrhuje upustit od uložení správního trestu pro orgány veřejné moci nebo veřejné subjekty za porušení tohoto zákona.

- Návrh zákona dále například upřesňuje, jaké veřejné subjekty mají povinnost jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů, určuje, že dítě nabývá způsobilost k udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti v 15 letech, omezuje výši pokut pro veřejné subjekty, výslovně upravuje některá práva subjektů údajů (např. právo být zapomenut), posiluje řadu požadavků na správce a zpracovatele, nebo upravuje podmínky zpracování osobních údajů veřejnými subjekty (včetně soudů) či novinářů.
- Návrh zákona též upřesňuje kompetence Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) a sjednocuje prostředky pro soudní ochranu před rozhodnutím či nečinností dozorového úřadu (ÚOOÚ) a pro soudní ochranu před nezákonným zpracováním, včetně nároků na náhradu škody.

(8) NÁVRH ZÁKONA O REALITNÍM ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

- Vláda se zabývá návrhem zákona o realitním zprostředkování, který by měl stanovit pravidla pro výkon této činnosti, určit požadavky na odbornou kvalifikaci osob vykonávající tuto činnost, zajistit ochranu klientů a zavést kontroly realitních zprostředkovatelů.

(9) NOVELA ZÁKONA O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY

- Prezident podepsal novelu zákona o dani z přidané hodnoty, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc září a listopad 2018. Novela přesouvá jízdné ve veřejné dopravě z první snížené sazby daně (15 %) do druhé snížené sazby daně (10 %).
- Novela nabyla účinnosti 1. 1. 2019.

(10) NOVELA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU A DALŠÍCH ZÁKONŮ

- Poslanecká sněmovna schválila ve 2. čtení novelu občanského soudního řádu a dalších zákonů v souvislosti s přijetím zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích. O této novele jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíc září 2018.
- Dle novely by předložený znalecký posudek vypracovaný na žádost soukromého zadavatele (např. účastníka řízení) měl mít stejnou váhu jako znalecký posudek, jehož vypracování zadal soud, pouze v případě, že s tím souhlasí všichni účastníci řízení.
- Návrhy nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, které projednává Poslanecká sněmovna, přizpůsobují český právní řád požadavkům Evropské unie. Návrhy těchto zákonů vymezují odpovědnost znalců a soudních tlumočnicků při výkonu činnosti a zavádějí jejich povinné pojištění.
- Zákon o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech především zavádí kritéria pro jmenování znalců a pro úspěšné složení vstupní zkoušky, při jejímž splnění vzniká nárok na jmenování znalcem. Stávající právní úprava umožňuje, aby jednotlivé orgány uvážily, zda osoby

jako znalce jmenovat, či nikoliv. Ke zkvalitnění výkonu znalecké profese by měla přispět možnost širšího přezkoumání znaleckého posudku nejen z hlediska formální, ale i věcné správnosti, dále pak zavedení orgánů dohledu nad výkonem znalecké činnosti (krajské soudy a Ministerstvo spravedlnosti) a také zpřísnění správních trestů. Znalci budou moci odmítnat zadavatele znaleckých posudků z řad orgánů veřejné moci pouze ze zákonem vymezených důvodů.

- Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích striktně odděluje právní postavení a činnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů od právního postavení soudních znalců a zavádí nárok na zápis soudního tlumočnicka a soudního překladatele do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů po splnění stanovených kritérií a složení vstupní zkoušky, čímž by mělo dojít k odstranění možnosti uvážení jednotlivých správních orgánů, zda osobu do seznamu zapsat, či nikoliv.

(11) NOVELA ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

- Poslanecká sněmovna schválila ve 2. čtení novelu zákona o svobodném přístupu k informacím, která by měla rozšířit povinnost poskytovat informace podle tohoto zákona i na právnické osoby soukromého práva, v nichž je stát, územní samosprávný celek nebo veřejná instituce většinovým společníkem nebo v nich může uplatňovat rozhodující vliv. Dále novela omezuje výjimky z povinnosti uveřejňovat smlouvy prostřednictvím registru smluv.

(12) NOVELA ZÁKONA O SMĚNÁRENSKÉ ČINNOSTI A ZÁKONA O PLATEBNÍM STYKU

- Prezident podepsal návrh novely zákona o směnářenské činnosti a zákona o platebním styku, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíc květen a září 2018. Novela je reakcí na nekalé praktiky některých směnářů při jednání se zahraničními turisty.
- Novela umožňuje zákazníkům do dvou hodin od výměny peněz ve směnárně odstoupit od transakce při předložení dokladu o směně peněz, avšak pouze do částky ve výši 1.000 EUR.
- Zákon nabude účinnosti 1. 4. 2019.

(13) NOVELA ZÁKONA O MAJETKOVÉM VYROVNÁNÍ S CÍRKVEMI

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi, která by měla s účinností od 1. 1. 2020 zavést zdanění finanční náhrady poskytnuté církvím a náboženským společnostem za nevydaný majetek.

(B) OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

(1) SPOLEČNOSTI GOOGLE BYLA ULOŽENA POKUTA VE VÝŠI 50 MILIONŮ EURO ZA PORUŠENÍ GDPR

- Francouzský úřad pro ochranu osobních údajů (CNIL) vyměřil společnosti Googlu pokutu 50 milionů eur (tj. téměř 1,3 miliardy korun) za porušení GDPR. Jde pravděpodobně o nejvyšší pokutu, která kdy byla v rámci nových pravidel ochrany osobních údajů udělena.
- Důvodem pro uložení pokuty je pochybení při nakládání s osobními údaji uživatelů, a to konkrétně nezajištění adekvátního souhlasu uživatelů pro zpracování jejich dat za účelem personalizované reklamy (uživatel musel kliknout na „Další možnosti“ a personalizace reklamy byla předzaškrtnutá). CNIL tvrdí, že společnost Google také neposkytla uživatelům jasné a snadno dostupné informace o tom, jakým způsobem je s jejich osobními údaji nakládáno. Dále CNIL vyhodnotil popis účelů zpracování a kategorií zpracovávaných údajů jako příliš obecný a nic neříkající.

(C) JUDIKATURA

(1) ÚSTAVNĚ KOMFORMNÍ VÝKLAD NEDOSTATKU PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI (nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 3040/16)

- V roce 2008 byla stěžovateli uložena rozsudkem pro uznání povinnost uhradit 3 miliony Kč z vlastní směnky vystavené na řad vedlejšího účastníka, neboť stěžovatel při jednání soudu uznal nárok vedlejšího účastníka co do důvodu a výše. Následně podal stěžovatel v roce 2011 žalobu pro zmatečnost, opřenou o důvod podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. c) Občasného soudního řádu. Stěžovatel v roce 2008 podstoupil náročnou mozkovou operaci a podle svých tvrzení nebyl ze zdravotních důvodů při předmětném jednání soudu procesně způsobilý a nebyl nijak zastoupen. Soud dospěl k závěru, že stěžovatel nebyl v rozhodné době soudně zbaven ani omezen ve způsobilosti k právnímu jednání a žalobu zamítl. Tento závěr byl potvrzen i odvolacím a dovolacím soudem.
- Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti a zrušil usnesení obecných soudů o zamítnutí žaloby pro zmatečnost stěžovatele, neboť jimi byla porušena základní práva stěžovatele na přístup k soudu a na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (LZPS) a také jeho vlastnické právo dle čl. 11 odst. 1 LZPS. Podle názoru Ústavního soudu se obecné soudy ve své rozhodovací činnosti nemohou omezit na pouhý mechanický výklad a aplikaci podústavního práva, aniž by zároveň nedomyšlely praktické dopady jimi přijatého výkladu právní normy, který nesmí vést k iracionálním či dokonce absurdním důsledkům.

- Jedinou ústavně konformní interpretací ustanovení § 229 odst. 1 písm. c) Občanského soudního řádu je taková interpretace, podle níž „nemá procesní způsobilost“ nejen osoba, která byla v rozhodné době soudem v relevantním rozsahu pravomocně omezena nebo zbavena způsobilosti k právním úkonům, ale i osoba, která nebyla v konkrétní situaci v důsledku duševní poruchy schopna samostatně právně jednat a nebyla náležitě zastoupena opatrovníkem, resp. advokátem. Jde tedy o skutečnou nezpůsobilost k procesnímu jednání, která však musí být důkazně zjištěna soudem.

**(2) PRÁVO NA SLEVOU Z NÁJEMNÉHO
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 527/2017)**

- Podle názoru Nejvyššího soudu, i když předmět nájmu nemůže být užíván způsobem sjednaným nebo přiměřeným povaze věci, nevzniká nájemci právo neplatit nájemné ani na slevu nájemného, jestliže vadu sám způsobil nebo se na jejím vzniku podílel (byť jen částečně).

**(3) OMYL VYVOLANÝ NEPRAVDIVÝM PROHLÁŠENÍM
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4851/2016)**

- Nejvyšší soud dovodil, že pokud jedna ze smluvních stran uvede ve smlouvě nepravdivé prohlášení, které je způsobilé přivodit omyl druhé smluvní straně o skutečnosti, která je pro uzavření smlouvy rozhodující (klíčová), je zpravidla třeba mít za to, že jedná-li druhá smluvní strana v důvěře v takovéto prohlášení, tak také vyvinula obvyklou míru opatrnosti, aby se omylu vyhnula, ledaže by bylo již při uzavírání smlouvy zjevné, že takové prohlášení není pravdivé.

**(4) ZMĚNA PRÁVNÍHO POSOUZENÍ PO VRÁCENÍ VĚCI SOUDU NIŽŠÍHO STUPNĚ
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 ICdo 179/2017)**

- Je-li věc soudu nižšího stupně vrácena k dalšímu řízení poté, kdy bylo rozhodnutí soudu nižšího stupně zrušeno soudem vyššího stupně, nemusí nové právní posouzení věci ze strany soudu nižšího stupně odpovídat právním názorům, které vyjádřil ve svém předchozím (zrušeném) rozhodnutí. Nicméně je však nutné vyžadovat, aby soud nižšího stupně „odklon“ od svého dřívějšího právního posouzení věci přesvědčivě zdůvodnil.

**(5) KONKURENČNÍ DOLOŽKA PO ZÁNÍKU FUNKCE ČLENA PŘEDSTAVENSTVA
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 5943/2016)**

- Po dobu výkonu funkce se na člena představenstva akciové společnosti vztahuje zákaz konkurence upravený v zákoně o obchodních korporacích. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nic nebrání tomu, aby si akciová společnost a člen jejího představenstva sjednali konkurenční doložku i na dobu po zániku jeho funkce. Takováto konkurenční doložka se řídí obecnou úpravou v občanském zákoníku (§ 2975). Aby byla konkurenční doložka řádně uzavřena, musí z ní být možné dovodit, o jakou činnost jde a v jakém rozsahu ji nesmí zavázaná strana po určitou dobu vykonávat.

**(6) VÝPOVĚĎ Z PRACOVNÍHO POMĚRU PRO NESPLNĚNÍ PŘEDPOKLADŮ
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4654/2017)**

- Nejvyšší soud dospěl k závěru, že zaměstnavatel nemůže dát zaměstnanci výpověď z pracovního poměru z důvodu nesplňování předpokladů stanovených právními předpisy pro výkon sjednané práce podle § 52 písm. f) zákoníku práce, jestliže zaměstnanec tyto předpoklady nesplňuje jen ve vztahu k jednomu z více sjednaných druhů práce. Nelze připustit ani výpověď z pracovního poměru učiněné jen ve vztahu k tomuto sjednanému druhu práce. Takováto výpověď nepředstavuje jednání směřující k rozvázání pracovního poměru, ale ke změně obsahu stávajícího poměru ve sjednaném druhu práce. Taková jednostranná změna obsahu pracovního poměru ve sjednaném druhu práce provedená zaměstnavatelem představuje jednání, které odporuje zákonu a které zjevně narušuje veřejný pořádek, a k jehož neplatnosti se proto přihlíží i bez návrhu (§ 588 občanského zákoníku).

**(7) PRÁVO NABYVATELE PODÍLU PODAT NÁVRH NA VYSLOVENÍ NEPLATNOSTI
VALNÉ HROMADY A NÁROK NA VYPLACENÍ PODÍLU NA ZISKU V S.R.O.**

(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 1499/2017)

- Právo společníka podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným je právem plynoucím z účasti ve společnosti, a tudíž i právem, které „spolutvoří“ podíl ve společnosti. Nejvyšší soud dovodil, že pokud je podíl ve společnosti převeden na třetí osobu poté, co valná hromada přijala určité usnesení, ale dříve, než převodci marně uplyne lhůta k podání návrhu na vyslovení neplatnosti tohoto usnesení, přechází na nabyvatele právo podat návrh na vyslovení neplatnosti spolu s dalšími právy a povinnostmi plynoucími z účasti ve společnosti, a to „ve stejném stavu“, v jakém svědčilo převodci. To znamená, že případný převod podílu na jiného společníka či třetí osobu nemá vliv na běh subjektivní lhůty pro podání návrhu; začala-li již před převodem podílu běžet převodci subjektivní lhůta pro podání návrhu, pokračuje běh této lhůty bez ohledu na převod podílu. Lhůta uběhne uplynutím tří měsíců ode dne, kdy se převodce dozvěděl či mohl dozvědět o usnesení valné hromady. Na nabyvatele podílu se též vztahuje ustanovení, podle kterého se může domáhat neplatnosti usnesení valné hromady z důvodů, pro které byl některou z oprávněných osob vznesen protest.
- Nejvyšší soud dále rozhodl, že nárok na vyplacení podílu na zisku dle usnesení valné hromady přechází na nabyvatele podílu (jakožto právo plynoucí z účasti na společnosti), pokud byl podíl ve společnosti s ručením omezeným převeden poté, co valná hromada rozhodla o rozdělení zisku, ale dříve, než došlo k jeho vyplacení.